

Yrityskaupan hyväksyminen: Fortum Oyj / Ekokem Oyj

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle on 17.6.2016 ilmoitettu yritysjärjestely, jossa Fortum Oyj hankkii määräysvallan Ekokem Oyj:ssä.

Fortum Oyj (jäljempänä "Fortum") on energia-alan konserni, joka toimii pääasiassa Pohjoismaissa ja Baltiassa sekä Venäjällä, Puolassa ja Intiasa. Fortum toimii sähkön, kaukolämmön ja -kylmän tuotannossa sekä myynnissä ja harjoittaa sähkön trading-toimintaa. Fortum tarjoaa asiantuntijapalveluja eri voimalaitoksille sekä ydinvoiman asiantuntijapalveluja ja energiatehokkuuspalveluja. Lisäksi Fortum kehittää sähköajoneuvojen laatusliiketoimintaa sekä bioöljy-, aurinko- ja tuulivoima-liiketoimintaa ja muita uusia energialiiketoimintoja.

Ekokem Oyj (jäljempänä "Ekokem") on erikoistunut materiaalien ja jätteen kierrätykseen, loppusijoitusratkaisuihin, maaperänkunnostukseen sekä ympäristörakentamisen ja ympäristöhuollon palveluihin. Ekokem operoi myös vaarallisen jätteen käsittelylaitoksia. Ekokem palvelee Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa sekä teollisuutta että kuntia.

Yrityskaupan ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolten liiketoiminnoissa on päällekkäisyyttä kaukolämmön tuotannossa sekä sähkön tuotannossa ja tukkumyynnissä. Ilmoittaja toteaa, että kaukolämmön on aikaisemmissa tapauksissa katsottu muodostaneen oman relevantin tuotemarkkinan. Ilmoittaja kuitenkin katsoo, että lämmitysmarkkinoilla tapahtuvan kehityksen johdosta kaukolämmön ja vaihtoehtoisten lämmitysmuotojen välinen kilpailu on merkittävää eikä kaukolämpömarkkinana enää voida pitää omana relevanttina markkinanaan, vaan se on osa laajempia lämmitysmarkkinoita. Kaukolämmön jakelun osalta kaukolämpöä myydään paikallisesti, rajautuen kyseessä olevan kaukolämpöverkon alueelle. Sähkön tuotannon ja tukkumyynnin markkinat kattavat sähkön tuotannon, sähkön tukkumyynnin sekä sähkön fyysisen tuonnin rajasiirtoyhteyksien kautta. Ilmoittajan näkemysten mukaan markkinat kattavat Nord Pool -sähköpörssin kattamat maat (Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Viro, Latvia ja Liettua).

Ekokem tuottaa ilmoittajan mukaan sähköä ja lämpöä päätoimintojensa, kuten erilaisten jätteiden käsittelypalveluiden, kierrätyksen ja jätteiden loppusijoituksen, sivutuotteena. Fortum ei ilmoittajan mukaan tällä hetkellä käytännössä lainkaan hyödynnä yhdyskunta- tai teollisuusjätettä taikka vaarallista jätettä yhdistetyssä lämmön- ja sähköntuotannossaan Suomessa. Ilmoittajan mukaan kyseessä oleva yrityskauppa ei kuitenkaan edellytä jätteiden erityistä tarkastelua, sillä jäte korvaa monia muita energiaraaka-aineita, eikä sen näin ollen voida katsoa muodostavan erillistä lämmön- tai sähköntuotantoon liittyvää raaka-ainemarkkinana.

Ilmoittajan näkemyksen mukaan yrityskaupan kilpailuvaikutusten tutkimisen kannalta merkityksellisten markkinoiden täsmällinen määrittely ei kuitenkaan ole välttämätöntä.

Ilmoittaja arvioi, että kaukolämmön kokonaistuotanto Suomessa vuonna 2015 oli 33 TWh, josta Ekokemin osuus oli 481,7 GWh eli Ekokemin markkinaosuus oli Suomessa noin 1,5 %. Fortumin osuus kaukolämmön tuotannosta oli vastaavasti [2–5]¹ TWh, joten Fortumin markkinaosuus oli Suomessa noin [5–15] %. Fortumin lämmöntuotantokapasiteetti Suomessa vuonna 2015 oli 1 974 MW. Ekokemin lämmöntuotantokapasiteetti oli vastaavasti 90 MW.

Ilmoittajan arvion mukaan sähkön kokonaistuotanto ja nettotuonti olivat Suomessa vuonna 2015 yhteenlaskettuna 82,5 TWh ja Nord Pool -pörssin kattamissa yllä luetelluissa maissa vastaavasti 408,4 TWh. Ilmoittajan mukaan Fortum tuotti vuonna 2015 Suomessa [15–25] TWh sähköä, joten Fortumin markkinaosuus sähkön tuotannosta Suomessa oli noin [20–30] %. Nord Pool -maissa Fortum tuotti vastaavasti [45–55] TWh sähköä, joten Fortumin markkinaosuus näiden maiden muodostamalla alueella oli noin [10–20] %. Ekokem tuotti ilmoittajan mukaan vuonna 2015 Suomessa 0,1 TWh sähköä, joten yhtiön markkinaosuus oli valtakunnallisesti alle 1 %. Nord Pool -maissa Ekokem tuotti vastaavasti 0,2 TWh, jolloin yhtiön markkinaosuus oli alle 1 % myös näissä maissa. Fortumin sähköntuotantokapasiteetti Suomessa oli ilmoittajan mukaan 3 815 MW vuonna 2015. Ekokemin sähköntuotantokapasiteetti oli vastaavasti 16 MW.

Ilmoittajan mukaan yrityskaupalla ei ole vaikutuksia kumpaankaan relevanttiin markkinaan. Ekokemin toiminta relevanteilla markkinoilla on ilmoittajan mukaan rajattua, sillä yhtiön tuottama kaukolämpö ja sähkö syntyvät jätteenhyötykäyttöön liittyvässä prosessissa. Yrityskaupasta seuraava Fortumin markkinaosuuden lisäys koko maan kaukolämmön tuotannossa olisi ilmoittajan mukaan noin 1,5 %. Fortumin markkinaosuus sähkön tuotannossa ja tukkumyynnissä kasvaisi alle 1 %. Sekä sähkön että kaukolämmön tuotannossa on tällä hetkellä useita eri toimijoita ja paljon kilpailua. Ekokemin tuottama kaukolämpö toimitetaan Riihimäen ja Hyvinkään kaupunkialueiden kaukolämpöverkkoihin kun taas Fortum myy kaukolämpöä Espoossa, Kauniaisissa, Kirkkonummella, Joensuussa, Järvenpäässä ja Tuusulassa. Ekokem ei ilmoittajan mukaan myy lainkaan kaukolämpöä loppuasiakkaille, vaan myynti tapahtuu ainoastaan paikallisille kaukolämpöyhtiöille. Ilmoittajan näkemyksen mukaan yrityskauppa ei näin ollen synnytä eikä vahvista määräävää markkina-asemaa millään Suomen markkinalla tai sen merkittävällä osalla.

Ilmoittajan mukaan Ekokemin jätteenkäsittelytoimintojen siirtymisellä Fortum-konserniin ei ole myöskään vaikutusta sähkön- tai lämmöntuotannon

¹ Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tieto on poistettu liikesalaisuutena.

raaka-ainemarkkinoilla Suomessa yrityskaupan kilpailuoikeudellisen arvioinnin näkökulmasta. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvitysten perusteella ei ole myöskään todennäköistä, että Ekokemin siirtymisellä Fortum-konserniin olisi haitallisia kilpailuvaikutuksia vaarallisen jätteen keräys- ja käsittelymarkkinoilla.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti estä kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla. Kilpailu- ja kuluttajaviraston markkinaselvityksen perusteella ei myöskään voida tehdä sellaista johtopäätöstä, että yrityskauppa aiheuttaisi kilpailulaissa tarkoitetulla tavalla merkittäviä haitallisia kilpailuvaikutuksia.

Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskaupan, jossa Fortum Oyj hankkii määräysvallan Ekokem Oyj:ssä.

Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lisätietoja päätöksestä antaa tutkija Pontus Ranta, p. 029 505 3747, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja Timo Mattila

Tutkija Pontus Ranta